IL-BIDWI

FOLJU MAHRUĠ DARBA FIX-XAHAR MID-DIPARTIMENT TAL-BIEDJA

EDITUR: J. ORLANDO-SMITH.

Nru. 114 FRAR, 1949. Nru. 114

Prezzijiet tal-prodotti tal-Biedja

(ROBERT BIASINI, Direttur tal-Biedja)

HIJA ħaġa magħrufa minn kulħadd illi l-kontroll tal-prezzijiet tal-Biedja ma hix ħaġa hekk faċli daqskemm wieħed jaħsibha. L-oġġett huwa minnu nnifsu suġġett għal kull tibdila ta' tempijiet li jgħaddu minn fuqna. Ma jistax jinħażen bħal ma jista' jinħażen kull oġġett ieħor u jvarja ta' spiss fil-kwantitajiet li jkun hawn disponibbli u fil-varjetajiet.

B'danakollu, wara l-esperjenza li kellna minn kemm ilna ngħixu fl-iskarsizza, ma jidhrilniex li dana l-kontroll huwa għal kollox impossibli, anzi naħsbu li bil-għajnuna ta' kull min huwa interessat f'din il-ħaġa, ir-regolamenti ġodda li ħarġu f'Jannar li għadda, jistgħu jiswew ta' ġid kemm lill-bdiewa u lill-bejjiegħa kif ukoll lill-konsumaturi.

Il-qligħ li ġie mogħti lil-bejjiegħa tal-ħaxix huwa magħdud bħala qligħ xieraq sabiex din is-sezzjoni tal-poplu tista' taqla' l-ħobża tagħha onestament u mingħajr ma jkun hemm il-ħtieġa li jirrikorru għall-"black-market" jew ħabi ieħor. Biex ma jsirx taħwid id-Dipartiment tal-Biedja qiegħed kull ġimgħa jqassam formoli lil tal-ħaxix, stampati kollha bħal xulxin sabiex fuqhom jiġi miktub ċar u li jinqara l-prezz ta' kull oġġett li l-bejjiegħ ikollu għall-bejgħ. Il-prezz jinkiteb minn tal-ħaxix stess skond il-prezz li jkun xtara b'żjieda tal-qligħ li jagħtih il-Gvern.

Biex jimxi kollox bir-reqqa l-Ispetturi tad-Dipartiment tal-Biedja, kif ukoll kull membru tal-pulizija, huma awtorizzati li jaraw il-karta tax-xiri li jeħtieġ ikollu fuqu tal-ħaxix u jagħarblu jekk il-prezz li jkun hemm imniżżel fuq il-lista tal-prezzijiet ikunx eżatt.

Is-sistema li kien jaħdem qabel u li taħtu l-prezzijiet kienu jiġu ffissati mill-Ħamis tal-ġimgħa ta' qabel, instab li ma kien qiegħed jaqdi lil ħadd. Il-konsumatur ma gawda qatt meta l-prezzijiet kienu jitbaxxew minħabba l-kwantità, jew minħabba l-kwalità, il-għaliex tal-ħaxix kienu jappellaw li l-prezz tagħhom huwa dak li kien ġie ffissat mill-Gvern. Meta, għal kuntrarju, l-oġġett kien jiskarsa xi ftit, malajr kont taraħ igħib minn fuq il-karrettuni u mill-ħwienet u jitqassam, baxx baxx, għand dawk li jistgħu jħallsu.

Issa ma jkunx hemm għalfejn isiru dawn il-maniġġi l-għaliex tal-ħaxix, ikun kemm ikun il-prezz tal-prodotti li jkollu għall-bejgħ, għandu l-qligħ tiegħu stabbilit. Il-produttur jieħu li ħaqqu u l-konsumatur iħallas skond il-prezz ġust li jkun jiflaħ is-suq.

Aħna nifhmu li dan is-sistema ġdid irid xi ftit taż-żmien biex jibda jaħdem sewwa, iżda ma għandniex għalfejn naħsbu li ma għandux jirnexxi. Il-pubbliku jista' wkoll igħin għas-suċċess tas-sistema billi ma jaċċettax qatt li jħallas prezz ogħla minn dak li jkun imniżżel fuq il-lista.

Huwa mistenni li dawn ir-regolamenti ġodda sejrin iżommu l-prezzijiet tal-prodotti fil-livell veru tagħhom u jekk il-mara tad-dar ikun jinħtiġilha li tħallas xi ħaġa aktar meta prodott ikun skars, hija biss għandha tgawdi l-vantaġġ tar-roħs fil-prezzijiet meta l-prodotti tal-biedja jkunu abbundanti.

Il-bidwi ġie mogħti tiegħu, il-konsumatur iħallas skond kemm huwa xieraq u l-bejjiegħ tal-ħaxix ikollu l-qligħ li ħaqqu. Jekk nimxu onestament nirnexxu żgur u kulħadd jaqla' l-ħobża ta' ħidmitu. **Min jipprova jqarraq u jinqabad hemm multi u ħabs biex irażżnu lir-rgħiba.**

Il-Produzzjoni ta' l-Għammieri—1947-48

MINBARRA s-servizzi li ġew mogħtija mid-Dipartiment tal-Biedja lil dawk li kienu jinħtieġuhom f'dak li għandu x'jaqsam mat-trobbija ta' tjur skond is-sengħa; tilqim kontra l-mard; spezzjonijiet ta' raba', ġonna, siġar; tqassim ta' żrieragħ, xtieli, żraġen, siġar tal-frott u pjanti ornamentali minn l-għammieri, fost għadd kbir ta' ħwejjeġ oħra iżgħar, ħadna wkoll din il-produzzjoni mill-Qasam tal-Għammieri :—

Majjal — 10,500 ratal.
Bajd: Tat-tiġieġ — 108,695.
tad-Dundjani — 2,332.
tal-Papri — 931.
Ħalib: tal-baqra — 597 galluni.
tal-mogħża — 1,251 galluni.
Uċuħ:—
Basal — 2,149 rtal.
Fażola — 12,146 rtal.
Qara' aħmar — 2,842 rtal.
Patata — 47,178 rtal.
Artiċoks — 15,486 rtal.
Pastard — 36,434 rtal.
Nifel — 242,409 rtal.
Qara' bagħli — 2,249 rtal.
Ġdur — 10,866 rtal.
Pitravi — 5,903 rtal.
Karrotti — 2,157 rtal.
Spinaċi — 1,503 rtal.
Piżelli — 1,367 rtal.
Silla — 2,174 qatet.
Qamħ — 6,800 rtal.
Xgħir — 3,680 rtal.
Gulbiena — 1,269 rtal.
Tadam — 15,322 rtal.

Ġew imgħammra għadd kbir ta' Fniek mir-razez Flemish Giants li għandu l-Gvern u li s-servizzi tagħhom jingħataw mingħajr l-ebda ħlas.

Malli din is-sena beda l-istagħun tat-tfaqqis, fil-qasam ta' Wied Inċita ġew imfaqqsa 1,300 fellus u bħa lissa l-inkubaturi kbar li hemm f'dan il-qasam jinsabu mgħammra b'2,100 bajda li minn mument għal ieħor huwa mistenni li jitbiddlu fi flieles oħra.

Il-Gvern qiegħed jagħmel ħiltu kollha sabiex iżid il-għadd ta' tjur li hawn fil-Gżejjer biex ipatti għall-imwiet li saru ħtija tal-mard u biex jara żieda sewwa fil-produzzjoni tal-bajd.

IL-WERAQ

HAFNA mis-sigar bhal issa igibulek ħasra. Ma tilmħilhomx ħlief zkuk imneżża' minn kull ħdura. Il-weraq li kellhom waqa' u ħafna minnu ġie miġbur fi gżuż flirkejjen, hawn Malta aktarx sabiex jintrema' jew mitfuħ fuq il-miżbla kif ġie ġie. Il-bidwi għaqli ta' pajjiżi oħra jżidu mal-ġabra tad-demel tal-ħaxix sabiex bih itejjeb l-għelieqi tiegħu meta jkun jinħtieġlu jdemmel l-għelejjel li jiżra'.

Kollox jasal it-tmiem tiegħu u dak il-weraq aħdar li l-lum ma għadux aktar, niftakruh bil-ħlewwa għal ħinijiet ta' hena li huwa tana bid-dehra tiegħu meta iħaddar u għad-dell li għamlilna fil-ħinijiet tal-qawwa tax-xemx.

Il-weraq aħdar huwa wieħed mill-għeġubijiet tad-dinja. Migħajrhom la kien ikollna frott u lanqas fjuri; la njam, la karta, la qoton, la gomma u lastku, la zokkor, te, kafe, tabakk u ftit mediċini. Fi ftit kliem, mingħajr dak il-weraq aħdar la kien ikollna x'nieklu u lanqas x'nilbsu.

Il-għajxien tal-bniedem jiddependi ħafna fuq l-għajxien tal-weraq u li kieku s-siġar u l-għelieqi jibqgħu sena waħda biss imneżża' mill-weraq in-nies tad-dinja kollha jinqerdu bil-ġuħ u l-art issir aħrax li fuqu ma jkunx jista' jgħix aktar lanqas l-iċken dudu.

Il-weraq huwa wieħed minn dawk l-għeġubijiet tad-dinja li l-bniedem għadu ma jistax jifhem u lanqas jikxef il-misteru tiegħu. Moħħ il-maħluq wasal biex gilgħerf li kiseb irnexxielu jibni mogħdijiet kbar fuq widien u xmajjar, jgħaqqad materjal flimkien biex bih jibni vapuri li jistgħu jifilħu u jġorru eluf ta' nies minn banda għall-oħra tad-dinja, ajruplani li jaqsmu l-kontinenti fi ftit sigħat, il-bomba atomika li taħraq u teqred bliet sħaħ u eluf ta' nies f'ħin wieħed, iżda b'dan il-għerf kollu għadu ma sabx kif jista' jagħmel werqa.

Dik il-ħaġa ħafifa, ħadranija, sabiħa u ta' siwi għadha misteru. Nitpaxxew biha meta tiġi fostna biex iżżid is-sbuħija ta' lwien li hawn fin-natura u tgħajjex lil dawn is-siġar li jagħtuna l-frott, injam, fjuri u kull ikel sakemm jasal żmienha, ħallietna u tħallilna warajha x-xogħol li tkun għamlet għall-għajxien tagħna .

Kull werqa hija fabbrika fiha nfisha, iżda taħdem flimkien u bil-għajnuna tal-ħxejjex l-oħra kollha. Biex tagħmel dan ix-xogħol ta' fejda jeħtieġ li l-weraq jinżamm nadif u mħares mill-mard u l-mikrobi li jistgħu jaħbtu għaliha ma' tul il-għajxien tagħha.

Għalhekk huwa dmir ta' kull bniedem bil-għaqal li għandu taħt il-ħarsien tiegħu l-għejxien tal-weraq li jaħseb biex ibexxhom u b'hekk iħarishom mill-mard. Il-bniedem għadu ma jistax jifhem dan l-għaġeb iżda għallinqas sab rimedji li bihom jista' jtawwal il-ħajja tal-werqa. Irrebbiegħa dalwaqt terġa' tkun magħna u magħha jitfaċċaw mill-ġdid dawn il-ħbieb tal-bniedem, iħaddru u jagħtu l-ħajja lis-siġar għeri li jinsabu rieqda.

RABA' GDID

IL-HAMRIJA hija l-għana ta' artna. Jekk taraw lil min ikun qiegħed jgħattiha għandkom tirrappurtawh mingħajr tnikkir lid-Dipartiment tal-Biedja sabiex jittieħdu l-passi meħtieġa u ma jitħallix li jkompli jiġi mwettaq dan l-iskandlu. .

Mill-ħamrija li ġiet salvata meddiet kbar ta' raba' ġew mibdula minn xagħri għeri f'raba' u ġonna li jgħaxxqu. F'Malta għad hawn meddiet kbar ħafna li għadhom mogħxa u li bi ftit tħabrik, spejjeż u xogħol, jistgħu jitbiddlu f'għelieqi li jgħaxxqu.

Ma hix skuża li biex il-mogħxa jsir raba' jrid l-ispejjeż u x-xogħol. Ma nurux li aħna mdorrijin iżżejjed insibu kollox lest. Kwalunkwe ħaġa biex issir trid l-ispejjeż u l-ħidma. Il-kalklu tal-ġid li jkun sar meta mogħxa jitbiddel f'raba' ma għandux jitkejjel b'dik ix-xi ħaġa qbiela fis-sena.

L-għelieqi, minbarra dik ix-xi ħaġa qbiela, jagħtu l-frott u l-ikel kollu li jinħtieġ il-bniedem. Aktar ma jkollna raba' għammieli aktar ikun kbir l-għana talpajjiż u inqas inkunu niddependu minn kollox kollox fuq l-importazzjoni.

IL-HANFUSA COLORADO

Isserrħux raskom l-għaliex sa issa bqajna meħlusa mill-qerda tal-HANFUSA COLORADO. Għassu u għassu dejjem sabiex jekk fir-raba' tagħkom tilmħu dudu, għamla ta' ħanfusa, ta' lewn isfar u iffaxxat bl-iswed minn fuq għal isfel, ibagħtu malajr għall-esperti tad-Dipartiment tal-Biedja, l-għaliex dak id-dudu jista' jkun il-ħanfusa talpatata.

Aħsbu minn kmieni u malli jitfaċċaw fl-għelieqi l-weraq tal-ħajja agħmlu dmirkom u bexxuhom mingħajr tnikkir biex issalvawhom u ssalvaw il-frottijiet u l-uċuħ li naħsdu u niġbru bis-saħħa tagħhom.

GHAQDA NAZZJONALI TA' TJUR U FNIEK

L-Għaqda Nazzjonali ta' Tjur u Fniek ma tegħja qatt fil-ħidma tagħha biex ta[...] t-tkabbir tat-trobbija ta' Tjur u Fniek fil-Gżejjer tagħna. Minbarra l-għajnu[...] u l-vantaġġi li qiegħda tagħti lill-mem[...] bri f'dak li għandu x'jaqsam ma' parir tagħlim u tqassim ta' ġwież, beħsiebha issa, li tibda żżomm laqgħat u torgani[...] ba żjajjar fiċ-ċentri prinċipali tal-Gżejj[...] biex dawk li jieħdu sehem jaraw b'għa[...] nejhom stess u jitgħallmu fuq il-post k[...] wieħed għandu jrabbi bis-sengħa.

L-ewwel żjara ġiet organizzata biex ti[...] żamm l-Għammieri nhar it-13 ta' Frar l-membri tal-Għaqda huma mħeġġa bie[...] jippreparaw u jieħdu sehem fiha.

Għall-okkażżjoni sejjer jieħu sehem i[...] Ministru ta' l-Industrija, li huwa wko[...] Patrun tal-Għaqda u waqt iż-żjara sejri[...] ikunu preżenti l-uffiċjali tekniċi li għar[...] du d-Dipartimnt tal-Biedja sabiex daw[...] jagħtu twissijiet u tagħlim dwar it-trob[...] bija tat-tjur u Fniek.

Għalkemm dawn iż-żjajjar sejrin isir[...] bħala vantaġġ speċjali għal dawk li hum[...] membri tal-Għaqda ta' Tjur u Fniek ni[...] tiequ ngħarrfu lil kulħadd, lil dawk ko[...] lha li huma interessati f'din it-trobbij[...] jiġu milqugħa bil-qalb kollha u bil-ferħa anzi jkun fl-interess tagħhom li jieħd[...] sehem ħalli jkunu jistgħu jiksbu l-vantag[...] ġi ta' tagħlim li jiġi mogħti.

L-aħjar mezz biex tasal l-Għammieri hu li taqbad il-karrozzi taż-Żurrieq, għa[...] inizżluk qrib ħafna tal-Għammieri.

IL-HDAX-IL WIRJA NAZZJONALI TA' TJUR U FNIEK

IS-7 U T-8 TA' MEJJU, 1949.

Kull min fiħsiebu jtella' l-annima[...] għall-Wirja huwa mwissi li ħadd ma jis[...] ta' jikteb annimali li ma jkunux proprj[...] tà tiegħu u li min jikser dan ir-regola[...] *fuqu ma jkunx jista' jgħix aktar lanqa*[...] ment ma jkunx jista' jtella' l-annima[...] fil-Wirja jew Wirjiet tas-snin ta' war[...] skond kif jaqta' l-Kumitat tat-Tmexxij[...] tal-Għaqda Nazzjonali ta' Tjur u Fniek.

Dan ir-regolament jolqot lil dawk in[...] nies li jinqabdu fi ksur ta' dan ir-regola[...] ment kemm waqt il-Wirja kif ukoll s[...] xahrejn wara l-Wirja.

TIBJID LI JSERVI FIT-TUL

TIBJIDA famuża li żżomm fit-tul u li saħansitra l-anqas biss tinqered b'xita qawwija u tista' wkoll tinħasel sa bil-broxk u għalhekk tajba wisq għall-kmamar u gallinari, tista' ssir b'din it-taħlita li ġejja :—

Seba libbri u nofs ġir mhux imtoffi, libbra u nofs melħ u tliet kwarti ta' libbra siment. L-ewwelnett ħoll il-melħ f'gallun ilma kiesaħ u wara żid il-ġir mhux imtoffi. Wara żid mat-taħlita gallun u nofs ilma u ħalli kollox jittaffa bil-mod. Wara dan, żid is-siment ftit ftit u ħawwad tajjeb il-ħin kollu.

Din it-taħlita jinħtieġ li ssir f'mastella u mhux f'xi reċipjent li jkollu għonq dejjaq, il-għaliex meta din it-taħlita tkun qiegħda ssir toħloq sħana tal-biża' u għalhekk jekk ir-reċipjent ikollu għonqu dejjaq tista' ssir splużżjoni. Huwa meħtieġ li t-tibjid b'din it-taħlita jsir meta t-taħlita tkun għadha fi stat sħun u għalhekk qatt ma għandha ssir taħlita fi proporzjon kbir.

L-Egħġubijiet tad-Dawl

(K. Vella Haber)

L-EGĦĠUBIJIET tad-dawl mal-pjanti huma kbar u mostura daqs kull wieħed mill-egħġubijiet imwettqa mill-għaref Salamun. Id-dawl jagħġen is-sustanza kollha kemm hija tal-pjanti u b'hekk kull pjanta tieħu s-saħħa, il-qawwa, l-għamla u l-irqaqat kollha ta' suritha mill-għamla u l-qawwa tad-dawl li taħkem fuqha. L-istess kuluri u dellijiet tagħhom fuq il-pjanti u l-weraq jiddpjanti huma kbar u mistura daqs l-fjuri fis-sajf.

Dak li aktar igħaġġeb huwa li mhux talli d-dawl għandu setgħa mill-akbar fit-tiswir tal-pjanti li jkunu minn wiċċ l-art 'il fuq, imma talli mid-dawl jinħakmu wkoll it-taqsimiet kollha tal-pjanti li jinsabu taħt wiċċ l-art.

Sabiex niġu għall-prattika nieħdu l-eżempju ta' l-artiċoks, il-patata u dawk il-pjanti l-oħra li bħalhom jipproduċu l-frott taħt l-art—dawn il-pjanti ma jipproduċux il-frott tagħhom ta' taħt l-art ħlief meta, biex ingħid hekk, jingħataw permess mid-dawl. Tant huwa hekk li dawn il-pjanti jipproduċu l-frott tagħhom fl-istaġun meta d-dawl ikun batut, il-ġurnata qasira u l-lejl twil.

Tant huwa minnu dan, illi li kieku kienet ħaġa li tista' tkun prattika li wieħed inaqqas il-jum u jtawwal il-lejl, qabel żmienhom, kien ikun jista' jieħu, ngħidu aħna, l-artiċoks qabel l-istaġun tiegħu; jiġifieri dana jista' jsir li kieku l-pjanta tiġi mgħottija mid-dawl għal perijodu qasir ma' tul il-jum.

Il-pjanti jobdu n-nuqqas tad-dawl billi jipproduċu l-fjuri fil-beraħ u l-frott taħt l-art. Id-Dalja, fost pjanti oħra, ma' tul il-jiem twal tas-sajf la tipproduċi fjuri u lanqas basal, iżda malli d-dawl jonqosha, jiġifieri malli jaslu l-jiem qosra u l-iljieli twal, id-dalja tipproduċi l-fjuri kif ukoll il-basal.

Biex aktar naraw l-għeġubijiet tad-dawl, inkomplu fuq il-pjanta tad-dalja. Jista' wieħed iġiegħel lid-dalja ma tagħmel l-ebda fjuri fil-ħarifa billi jħawwilha f'qasrija, iqiegħda fil-kamra msaqqfa bil-ħġieġ u jixgħel fuqha sitt siegħat dawl elettriku kuljum barra mix-xemx li tilħaqha ma 'tul il-jum. Jekk isir dan, id-dalja ma tagħtix fjur wieħed ma' tul ħarifa sħiħa. Din il-proċedura tista' ssir bil-maqlub u b'hekk id-dalja tipproduċi l-fjuri fis-sajf.

Ma għandniex x'ingħidu, dawn l-affarijiet ma jsirux ħlief bħala esperimenti, iżda l-fatt huwa dejjem li dawn l-esperimenti juru ċar biżżejjed l-egħġubijiet tad-dawl fuq ir-renju veġetali.

Minn dan li fissirna jidher ċar kemm hija kbira l-qawwa u s-setgħa tad-dawl fuq il-pjanti. Kif isiru dawn l-egħġubijiet tad-dawl hija ħaġa li għadha ma ġietx mikxufa minn l-ebda studjuż, iżda jekk qatt jirnexxielna nsiru nafu sewwa kif isiru dawn l-egħġubijiet tad-dawl mal-pjanti, nintebħu kemm ikunu sempliċi u kemm huwa kbir il-Ħalieq fis-sempliċità tiegħu.

BEXXU L-PATATA

Bixxu l-uċuħ tal-patata bla ebda dewmien u bixxuha filgħodu kmieni.

Ftakru li għandkom terġgħu tbixxuha mill-ġdid jekk tkun għamlet xita qawwija billi x-xita ġġorr magħha l-mistura li tkun ġiet imbexxa.

La tinsewx li ma huwiex biżżejjed li tbixx darba waħda biss.

Bixxu l-uċuħ tal-patata mill-inqas tliet darbiet skond it-temp u f'intervalli ta' bejn 15 u 21 ġurnata jekk tridu li teħilsu għal kollox l-uċuħ tal-patata mill-mard.

PATATA TA' L-IKEL

Skond tagħrifa li ħareġ il-Ministru ta' l-Industrija, qegħdin jinħarġu permessi biex tinġieb patata ta' l-ikel minn barra bil-kondizzjoni li din il-patata trid tasal hawn Malta fil-15 ta' Frar 1949, jew wara.

Il-bdiewa li għandhom xi patata maħżuna jaqblilhom iressquha fis-suq, fl-interess tagħhom stess u tal-konsumaturi.

Flieles Jinġarru Bl-Ajru

IL-GVERN tan-Nigeria qata' illi jkabbar it-trobbija tat-tjur mill-aktar li jista' u għal dan il-għan uffiċjali mqabbdin mill-Gvern qegħdin jixtru flieles ta' l-aħjar razez u jġorruhom għal pajjiżhom bl-ajru.

L-Ewropej u l-Afrikani qegħdin jintebħu illi l-Afrika tal-Punent sejra tiftaħ triq ġdida għat-trobbija tat-tjur. It-trasport bl-ajru sejjer ikun il-mezz biex dan ikun jista' jsir.

L-ewwel esperiment għall-ġarr tal-flieles bl-ajru sar mill-Gvern tan-Nigerja sena ilu, meta l-Gvern xtara partita ta' 300 fellus ta' ġurnata. 85 fil-mija minn dawn il-flieles ġew imrobbija u issa fil-qasam li għandu l-Gvern tan-Nigeria qegħdin jiġu mfaqqsa u mkabbra flieles li ġew imnissla mir-razez li kienu importati.

Il-Gvern tal-Gold Coast tħajjar mill-esperiment li għamel il-Gvern tan-Nigeria u beħsiebu jimporta l-ewwel 200 fellus għar-rebbiegħa li ġejja.

Il-ħsieb ta' dawn iż-żewġ Gvernijiet huwa dak li jxerrdu kemm jistgħu mit-tjur li jiġu mnissla mal-pajjiż kollu.

Malta ma tinsabx lura f'din il-ħidma ta' ġarr ta' tjur u flieles bl-ajru. Ninsabu mgħarrfin illi għal ma' tul Frar hemm ordnati u sejrin jaslu madwar 3,000 fellus ta' ġurnata li sejrin ikunu mqassmin f'erba' razez: White Leghorns, Rhode Island, Light Sussex, Brown Leghorns.

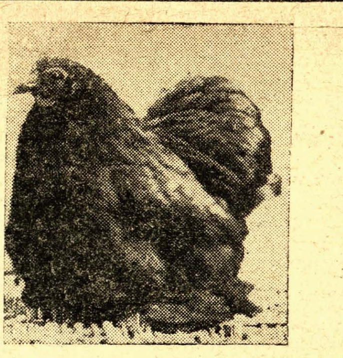

Tiġieġa tal-Kina sewda, li waslet bl-ajru mill-Ingilterra.

EMMEN JEKK TRID:

TIĠIEĠA TBID FELLUS ĦAJ!

DAN l-aħħar fl-Ingilterra nstab li tiġieġa kienet qiegħda tbid bajd li jkun fih fellus fil-bidu ta' l-iżvilupp tiegħu. Iżda din li ġejja hija aqwa! Lucius Apuleius, kittieb Ruman, kiteb bil-Latin illi:— "Meta dħalna fid-dar tar-raġel onest, dana laqa' lis-sinjur tiegħu b'merħba kbira u meta konna qegħdin nieklu flimkien bħala ħbiberija kbira ġara każ stramb u tal-biża'. Tfaċċat tiġieġa fil-bitħa tqaqi kemm tiflaħ donnha biedet xi bajda. Ir-raġel onest meta raha qalilha: Ja tiġieġa twajba u ta' profitt li titmagħni kuljum bil-frott tiegħek, donnok il-lum trid tagħtina xi ħaġa għall-ikla tagħna; qegħdulha l-kaxxa tal-magħqad fir-rokna sabiex tbid fiha. Il-magħqad ġie mqiegħed fir-rokna kif għamar ir-raġel onest iżda t-tiġieġa, mingħajr ma tat każ tal-magħqad, resqet ħdejn is-sid tagħha u maġenb riġlejh ma bieditx bajda, kif kulħadd jaf li jagħmlu t-tiġieġ, iżda biedet fellus ħaj, bir-rix, bid-difrejn u bl-għajnejn, fellus ħaj u ma jonqsu xejn li beda jiġġerra jpespes wara ommu.

IL-BEJGĦ TAL-PRODOTTI

(SILTIET mir-REGOLAMENTI tal-1949)

Ir-Regolament Nru. 7 dwar il-għażla tal-prodotti jgħid hekk: **"Ebda bidwi ma għandu jikkunsinna għall-bejgħ f'pitkalija prodotti tal-biedja f'dugħ ħlief jekk il-prodotti li jidhru fil-wiċċ ta' dan id-dugħ ikunu kampjun tajjeb ta' kull ma jinsab fid-dugħ."**

Ir-Regolament Nru. 10 (e) dwar il-bejjiegħa tal-ħaxix igħid dan li ġej:— **"Ebda bejjiegħ tal-ħaxix ma għandu f'ġurnata waħda jbiegħ, jipprova jbiegħ jew iqiegħed għall-bejgħ, jew jixtri jew jikseb xorta oħra prodotti tal-biedja ta' l-istess xorta bi prezzijiet differenti. Għall-finijiet ta' dan ir-Regolament, varjetajiet differenti ta' l-istess xorta ta' prodotti tal-biedja għandhom jitqiesu li huma xorta waħda."**

Tagħlim u Tagħrif

DIŻINFETTANTI FL-ILMA TAX-XORB

Id-diżinfettanti fl-ilma tax-xorb jagħmlu tajjeb meta jkunu meħtieġa; iżda wieħed għandu joqgħod attent li jimxi fuq it-tagħrif li jingħata fuq ir-reċipjent tad-diżinfettant li jkun jew it-tagħrif espert li jingħata mill-bejjiegħ, inkella l-użu tad-diżinfettanti jista' jagħmel il-ħsara, l-aktar jekk jitħallat diżinfettant iżjed milli meħtieġ.

QROQQA BIKRIJA

Sikwit jiġri li għattuqa li tkun faqqset fil-bikri toqgħod qroqqa wara li tkun biedet bajda jew tnejn. Dan ma fih ebda ħsara jekk wieħed ikun jixtieq iħalliha qroqqa iżda jekk wieħed ikun irid itajjarha jeħtieġlu jagħlaqha għaliha f'gallinar bil-qiegħ tal-wajjar ħalli minnu tgħaddi ħafna arja u jagħlifha tajjeb kemm jista'.

SERRATURA GĦALL-PAPRI

Il-papri jbatu ħafna jekk jitrabbew fuq art iebsa u kiesħa, u meta jitrabbew f'dawk il-kondizzjonijiet inaqqsu mill-produzzjoni tal-bajd. L-aħjar rimedju huwa li jsirilhom friex tas-serratura bi ftit ħuxlief fuqu. Dan il-friex jekk jitqalleb kull jum, jista' jservi xahar sħiħ.

ILMA GĦAT-TJUR

Wara esperimenti li saru dan l-aħħar fl-Ingilterra ġie mħabbar li 300 tajra jaħlu 20 tunnellata ilma fis-sena jew 400 gallun fix-xahar, sabiex jitrabbew skond is-sengħa. Minn ħawn tidher il-ħtieġa kbira ta' l-ilma għat-tjur u kemm huwa meħtieġ ukoll li l-ilma jkun nadif u safi.

KARROTTI GĦAT-TJUR

It-tjur iħobbu wisq il-karrotti bħala għalf. Il-flieles imbagħad iħobbuhom wisq aktar u jagħmlilhom ħafna ġid. Il-karrotti jistgħu jitqattgħu rqiq ħafna u jiġu mħalltin mat-tagħsida; iżda l-aħjar mod biex jitgħalfu lil flieles huwa li min irabbi jieħu ftit tal-paċenzja u jidħanhom bilmakna ta 'l-ikkapuljat jew inkella b'imħakka komuni.

INKUBATURI IRONCLAD

Ta' 25 bajda: £11 — Ta' 50 bajda: £12; Ta' 100 bajda: £14.

GĦALL-KAPSULI, FTEJJEL, TERMOMETRI, RAMMIJIET U SPARE PARTS OĦRA IRRIKORRU FILGĦAXIJA GĦAND:

M.C. BORG CARDONA,

65, PRECA STREET — LIJA.

IL-MAJJALI TAR-REFGĦA

Malli l-majjala tkun ġiet imgħammra jeħtieġ li tiġi mogħtija l-għalf kollu li teħtieġ u titħalla f'post fejn tkun tista' tiġġerra sabiex tagħmel l-eżerċizzju li jagħmlilha ħafna ġid. Jekk il-majjala tkun tilfet ħafna minn saħħitha u l-enerġija tagħha wara l-ewwel boton ikun meħtieġ li tingħalef tajjeb wara li titgħammar. Jekk ma jsirx dan fl-ewwel ġimgħat wara li tiġi mgħammra hija qatt ma terġa' tikseb saħħitha sewwa.

TJUR BLA RIX

Xi flieles, fosthom dawk tar-razza Homor ta' Rhode Island, jaqalhom rixhom meta jkollhom xi tmien ġimgħat. Din ma hijiex marda u lanqas ma tagħmel ebda effett jekk ma jkunx żmien ta' ksieħ kbir.

ŻJARA FL-GĦAMMIER…

Nhar il-Ħadd, 13 ta' Frar, fid-9 t… ilgħodu għandha ssir żjara fil-Qasa… tal-Gvern, l-Għammieri, il-Marsa, o… ganizzata mill-Għaqda Nazzjonali t… Tjur u Fniek għall-membri tagħha b… permess ta' l-Onor. Ministru ta' l-I… dustrija. — Dawk kollha li huma i… teressati fit-trobbija tat-tjur u l-fnie… huma mistiedna.

PATATA GĦAŻ-ŻRIEGĦ

Dawk kollha li jinnegujaw fiż-żerrie… tal-patata għandhom jiftakru li l-pat… li tiġi għaż-żrigħ ma għandhiex tiġi v… ta ħlief biex tinżera'. Kull min jinqa… ibiegħ żerriegħa tal-patata għall-ikel, … għal xi skop ieħor minbarra ż-żriegħ, … mħarrek skond il-liġi u jista' jitlef i… ċenza tan-negozju li jkollu.

TWEĠIB GĦALL-MISTOQSIJIET

Lil **M. Debattista,** minn Ħal Tarxien: Il-marda li għandha s-siġra tal-lariġ li inti semmejt tissejjaħ "Psoriasi". Din il-marda ma tantx tagħmel ħsara u tista' tiġi mfejqa billi tobrox il-qxur li qed jaqa' minn maz-zkuk u għal Diċembru li ġej, tittratta z-zokk b'taħlita ta' nofs qawwa mistura burduliża.

Lil **Mikiel Borg,** minn Ħal Qormi: Sabiex lit-tiġieġa tiegħek taqtagħlha l-vizzju li tiekol il-bajd, għażilha għaliha f'gallinar u agħtija bajda taċ-ċaqquf magħmula apposta. Meta t-tiġieġa tmur tnaqqarha ssibha iebsa ħafna, tweġġa' munqarha u taqta' l-vizzju li għandha.

Lil **Verra Vassella,** minn Raħal Ġdid: Dwar il-ħmieġ iswed li għandek mas-siġra tat-tin, aktarx li hija miskta sewda milli ħmieġ tad-dubbien: Din il-marda tista' tiġi kkurata.

Dwar is-siġra tal-lumi li trid tlaqqamha fuq il-lariġ, nixtiequ nfissrulekli din il-biċċa xogħol tiddependi mill-età tas-siġra. Jekk is-siġra hija xieħa, ma jirnexxilekx tieħu lariġ minnha.

It-taqsima tal-Patoloġija tad-Dipartiment tal-Biedja sejra tibgħatlek raġel tassengħa biex jara s-siġar tiegħek u jgħidlek dak li jkun l-aħjar li jsirilhom.

Lil **K. Spiteri,** mill-Belt: Id-dundjan tiegħek li ntefaħlu madwar iċ-ċirku ta' għajnu huwa marid bil-ġidri. Sabiex tfejjaq lil dan id-dundjan agħmel taħlita qawwija tal-permanganat u għaddas fiha ras id-dundjan sakemm ikun kważi ser jifga. Agħmel dil-biċċa xogħol darbtejn kuljum sakemm il-ġidri jfieq.

Lil **Salv. Micallef,** mill-Imsida: Sabiex teqred in-nemel minn madwar id-dielja tiegħek, bixx il-bejta tiegħu bil-mistura li jisimha "Tretanglefoot". Il-Fergħa tal-Patoloġija tad-Dipartiment, f'Nru. 88, Triq il-Fran, il-Belt, ifissrulek sewwa kif għandek tinqeda b'din il-mediċina kontra n-nemel.

Lil **Pawlu Borg,** mill-Ħamrun: Iż-żrameġ tiegħek ta' 7 ġimgħat li donnhom qegħdin jagħmew ma għandhomx ħlief riħ f'għajnejhom. Tista' tfajjaqhom billi taħslilhom għajnejhom bit-te fietel.

Lil **Ġuża Degabriele** miż-Żejtun: Għ… tiġieġ li għandhom id-diharroea ixtrilh… il-pilloli tad-diharroea. Il-ġidri fit-tiġ… jista' jiġi preventat b'tilqima apposta… ssir bla ħlas meta wieħed japplika lit-… bib Prinċipali tal-Biċċerija, il-Marsa. … mard tal-ġidri jittieħed u jeħtieġ li t-t… morda jitwarrbu u l-post jiġi diiżnfet… u jitbajjad. Meta t-tiġieġ inittfu lil x… xin ixtrilhom ingwent li jismu No P… u ittrattahom bih. Din it-tweġiba tgħo… ukoll għal S. Cardona, minn Raħal Ġd…

Lil **Edward Tabone,** mill-Belt: Il-fe… tiegħek li għandha xi grif u ponot f'w… nejha tista' tfejjaqha bid-duwa li jisim… Benzelia.

Lil **Helen Dimech,** minn tas-Slien…: Dwar is-siġra tal-lumi li inti għandek… għedtilna li fil-waqt li waqagħlha l-… raq kollu z-zokk tagħha għadu aħdar, n… tiequ ngħarrfuq illi l-Fergħa tal-Pato… ġija ta' dan id-Dipartiment sejra tibgħ… raġel tas-sengħa sabiex jispezzjona s-s… ra tiegħek u jgħidlek dak il-ħin st… x'għandu jsirilha.

Lil **Alfredo Piccinino,** mill-Belt: Dw… dak li staqsejtna fuq l-analisi ta' l-inb… lokali, inti tinsab mitlub sabiex tasal … l-Uffiċċju tas-Sur Gerard Peralta, fil-F… għa tal-Patoloġija ta' dan id-Dipartime… Nru. 88, Triq il-Fran, il-Belt, sabiex j… għatalek it-tifsir kollu meħtieġ mill-… karigat dwar l-Inbid lokali.

Lil **Kurjuż,** minn Ħal Tarxien: L-is… distri tiegħek huma milqutin mill-miskt… Tista' tikkurahom billi tixtri l-mstura … jisimha "White Oil Emulsion" mill-uff… ċju tax-"Shell", Triq Merkanti, il-Be… u tbixx biha l-pjanti darbtejn f'interv… ta' ħmistax-il ġurnata. Il-bexx għan… jsir b'taħlita ta' Nofs Qawwa.

Lil **Edward Blow,** minn Raħal Ġdi…: l-għasafar tiegħek huma morda bid-diah… rea. La tagħlifhomx ħaxix; tihom għ… ma tas-siċċ sabiex inaqqru minnha; b… lagħhom żewġ qatriet żejt ta' l-ikel … kull għasfur marid. Ixwi biċċa ħobż, far… kha u agħtiha lill-għasafar biex jieklu…

Lil **D. Balzan** minn Raħal Ġdid: Il-… sal tal-gladjoli, tal-fresja, ta' l-iris u t… tulipani tista' tħawwilhom f'dan ix-xah…